

DEO OPTIMO MAXIMO UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUÇÆ,

Medicorum Orthodoxorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA*,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis quintâ mensis
Aprilis, anno Domini M. DCC. LXXXI.

M. ANTONIO-JOANNE-BAPTISTA GUENET, Doctore
Medico, Præsidente.

An à Rheumatismo recreatis Pila, prophylacticum ?

DOLERE & pati humanum est. Hominis vita, etiam beator, nihil aliud ferè est; nisi doloris & indolentiæ perpetua quædam alternatio. Numerosa hominem circumvenit morbores cohors, illiusque sanitati numquam non insultat. Felix ille est qui minimis torquetur, sanus, qui rarioribus urgetur malis. Inter tot morbos, quorum undique patemur telis, alii ægrum in vitæ discrimen adducunt, occiduntque non raro; alii, (dubium an optabiles, licet periculosi minùs,) quàm relinquunt ægris mortalibus vitam, eam aut suâ pertinaciâ & diuturnitate miseram faciunt, aut recidivæ metu & frequentia precariam. Ex horum genere *Rheumatismus* est. Morbus atrox, contumax, curatu difficilis, & Plethoræ, eamque presso, ut plurimum, pede sequentis Cacochymiaæ soboles. Adultos quàm pueros, viros quàm fœminas sapiùs exercet. Pueri corpus, in horas ampliandum, humorum redundantia minùs patet, quæ in partium incrementum absument. Fœminas, licet ætatis æquæ adeptas, à Plethoræ consecranci morbis vindicat, quæ ipsius Plethoræ effectus est naturalis salutarisque, menstrua purgatio. *Rheumatismi* voce Catarrhum quidam intellexerunt. Si ratio habeatur, *Rheumatismus* est materiæ undecunque ad partem quamvis affluentis appulsus. Valuit tamen Usus loquendi arbiter, ut apud Medicos *Rheumatismi* nomine intelligantur dolores erratici, ab essetâ materiâ ultrò citròque pervolitante oriundi. Arthritidi morbus est congener affinisque. Solâ inter seambo sede differunt, materiæ similitudine pares, doloris immanitate sæpè æquales. Sublimior est *Rheumatismus* & pomœria corporis obsidet. Profundior Arthritis. Ille musculos, iisque super injectas membranas vexat. Hæc Articulorum ligamenta occupat, & in ipsum sævit periosteum. Quantumvis inter se consentire videantur, nonnihil tamen discrepant. Arthritidem, præter cruciarum atrocitatem, significant partis ægræ tumor ruborque. In *Rheumatismo* licet atrociter lancinentur & lacerari quasi sentiantur carnes, nec tument tamen ut plurimum, nec rubent. Affeât Arthritis quemdam circuitum, & periodicè quasi ex conducto recrudescit. Non item *Rheumatismus*, quantumlibet pronus sit in recidivam. Quos quidem semel torst, ii in posterum ab improvviso illius insultu vix omninò sunt immunes. At nec statis recurrit temporibus, nec servatâ ullâ circumspectâ lege, sed prout ad reditum invitant partis quæ ægrotavit debilitas, & quodlibet in rebus non naturalibus erratum. Pro variis quas infestat Microcosmi regionibus varia infert supplicia, diversaque fortitur nomina *Rheumatismus*. In femore Ischias audit, plebi *sciatica*. Emulatur in lumbis Nephritidem, à quâ tamen vomitionis absentia discriminatur. Vocant tunc Lumbaginem. Ad thoracis costarumque motores musculos delapsus, difficilem facit respirationem, falsamque non malè simulat Pleuritidem. Nullis demùm parci paribus, quæ totum aliquandò corpus infestat, & universâ phlogosi deurit tetra lues, Incutis impo-

* M. L. C. BOURDELIN, Auctore, anno 1733.

fuit non semel medentibus falsâ Scorbuti similitudine, mentientibusque luem veneream nocturnis doloribus. Est ubi eò pervenit morbi feritas, ut post longos cruciatus, solidis partibus tono suo spoliatis, & evanescente doloris omni sensu, vitatâ Charibdi delabatur in Scyllam æger, & variè intortis contrâ naturam membris, nec unâ quasi ferrumminatis ἀγχιώροι, quâdam anticipatæ mortis imagine omni motu destituatur, Silicernio quàm viventi similior. Tot malorum causa est sanguinis serum salinis plus æquo factum spiculis, membranaceas nervosâsque corporis partes continuo vellicantibus.

— I I.

CUI morbi indoles probè cognita fuerit, ille de ejusdem causâ minimè dubitabit. Perspectâ in *Rheumatismo* eundi redeundique ab unâ ad aliam partem facilitate, seri fluiditatem & dispositionem ad motum, illius causam esse, nasutus quilibet statim odorabitur. Quem aut parum noverunt, aut minùs accurate descriperunt *Rheumatismum*; illum pro Catharro habuerunt veteres, nec dubitarunt in caput refundere. Ventriculum alii, alii lienem, hepar ille, hic alia quælibet viscera, prout visum fuit, immerentia culpârunt. Suran injuriâ, illi viderint, qui nòrunt in sano homine, à suscepto repentino frigore, sæpissimè ortum fuisse *Rheumatismum*. Illius causa remota fieri potest, quidquid sanguinem densat inspissatque. Hinc victus lautior, calenti corpori subitò impactum frigus, indèque prohibitum salubre adeo *Perspirationis* effluvium, nec tam in sanguinem refluxum, quàm effusum intrâ muscularium fibrillarum membranarumque vacuola, pessimo huic affectui ansam præbent non rarò. Spissior scilicet sanguis vasorum impulsui parum morigerus, ubivis locorum cespitat. Indè humorum minor tardiorque ad cutis poros appulsus. Constrictæ aliundè, quæ tubulorum *Perspirationi* famulantium apicibus insident, epidermidis squammulæ, exhalantis succis eò facilis exitum occludunt, quò segnitùs ab infarctis organis illi propelluntur. Occluso igitur exitu, negatogue à ponè sequentibus aliis humoribus reductu, quid superest, nisi ut, quâ data porta, effugium quærant, & per minimorum vasorum exilissimas commissuras, viam sibi faciant in partium substantiam. Huic operi totus non est par sanguis. Globulosæ illius partes corpulentiores sunt; lymphaticæ intricatiores; viscosiores lentioresque bilosæ; omnium aptissimæ feri particulæ. Quæ ploratùs instat & lacrimularum per vasorum dilatatos poros exprimuntur. Sui juris factæ, pessimo partes inundant diluvio. Morâ sunt aciores, evolutisque quibus scatent salibus, nervos, membranas, & quidquid est in corpore sensus exquisitè laceffunt continuo, punguntque. *Rheumatismi* causam esse serum, ipsius morbi mores probant. Nulla adest in dolente parte coloris mutatio. Exiguus illam aut nullus elevat tumor, isque facili negotio discutendus, licet persevereat dolor. Locum facillè mutant *Rheumatici* dolores, reliquâ unâ parte omninò indolente, ad aliam dicto citius transeunt. An non hæc sunt humoris tenuissimi, & cantæ maximè mobilis indicia? *Rheumatismo* laborantium sanguis magnæ feri copię innatat. Quid verbis opus est? Spontaneo naturæ victricis conamine morbus sæpissimè sudoribus terminatur. Sudoribus autem quid eliminatur? Serum, salsum & acre. Quis æger sudoric in oculum decidui falsedinem non est expertus? Quis, iudice & teste linguâ, illud item de sudore non consteatur?

I I I.

VIS è *Rheumatismo* recreatus sanum te & à pessimi morbi novo insultu immunem prætare? Quam monstrat natura viam, sequere. Morbum sudoribus sanat sæpissimè; eum sudoribus antevertere ne dubites. Sic & dolori occurras, & medicamentorum individuo comiti, fastidio. Est quidem aliquid æquâ lance pensitatis cibo & potu uti. Est aliquid etiam partitis, ut decet, somni vigiliarumque temporibus indulgere. Nec sanitati parum confert aërem spirare temperatum purumque, & ita imperare animi affectibus, ut nec veterno mens torpeat, nec æstu continuo excandescat. At illa non omnem implent paginam. Excretorum retentorumque summa illi habenda ratio est, qui vult *Rheumatismi* præcavere reditum. Inter excreta, sive copiam species, sive necessitatem, sive perennitatem, primas tenet *Perspiratio* insensilis. Quamdiu persistat, res in vado est. Si varia sit, nec sibi consistet, sudore compensanda est, & labore allicienda, aut, quæ laboris species est, exercitatione invitanda. Exercitii non unum genus complectitur Gymnastica. Ars veteribus quàm nobis usitata. Nunc pro solo fere est oblectamento, quæ olim non rarò erat pro medicinâ. Sic Lucili curabat Hydropisum Oribasius, Celsatione Aelius, Cælius Aurelianus vociferatione. E numero plu-

ribus; quas offert Gymnastica exercitationibus, nulla præcavendo *Rheumatismo* aptior est, quam Pilæ ludus. Veteribus non incognitus, Græcis & Romanis familiaris, à nostro tamen non nihil diversus. Palæstram in quâ ludentes exercentur Sphæristerium vocant desumpto à Græcis vocabulo. Loci structuram norunt omnes; ludi leges conditionesque callent non pauci, salubritatem ignorat nemo. Non in jucunda est Monomachia Pilæ ludus. Unus cum uno congregitur. Nisi utrique visum fuerit, assumpto utrinque periculi socio, binos binis concurrere. Ludentium quemque lineum vestit indusum & ejusdem materiæ fubucula. Caput obteggit pileus, qualis est dormientium. Cingit epigastrium, nodo uno & altero non laxè posit terga revinctum mantile. Linea sunt femoralia & tibialia. Calcei è molli alutâ confecti. Sub hac levi pugnatur armatu à: Quò scilicet ad omnes motus, numeroque propemodum infinitas inflexiones, habilius celeriusque fiat corpus Mantile corpori circumdare nullus omiserit, nisi ignarus, aut parum cautus. Illud siquidem habet commodi hoc cingulum, quòd & corpus stringendo firmet, & compressis non nihil visceribus hepar fulciat, cujus pondere deorsum tractum diaphragma, inter crebros ludentium subultus succussusque, respirationem redderet difficiliorem. Necessariæ quidem huic exercitationi sunt vires. Quæ tamen vincendo solæ non sufficiunt. Aeri opus est oculorum acie, & judicio. Illâ, fulguris instar adactam pilam prævidebis, camque aut declinabis, si è re tuâ fuerit, aut curvato, ne te tangat, salutabis corpore: hoc, Pilæ in parietem obliquâ impingentis refultum, vel suprà suum axem rotatæ casum, certius prænosces. Jam verò quæ motuum varietas? Qui decertantium nifus? Modo suprà caput volans pila, non expectato illius refultu, elato brachio excipienda est, & demittenda; modo humi repens eadem submisso reticulo relevanda. Ludentium alter summis intorquet pilam viribus Opponit alter pro clypeo reticulum impavidus. Dùm ille, pronus in ictum, totus est in feriendo, hic stat suâ mole, totus in impetu sustinendo. Peritia tamen minus est in pilâ validè impellendâ, quàm in eadem ita collocandâ, ut æmuli fallat industriam. Sphæristerium in duo dividit, ab uno ad alium protensus parietem funis quidam, pendente ad pavementum reti conspicuus. Ludit benè qui suprà, malè qui infrà funem, sphæram pellit: Eleganter, qui novit ictum ita temperare, ut pila transeundo, funem quasi lambat, & ad sphæristerii hunc illumve angulum non tam currat, quàm rependo quasi emoriatur. Hinc imbellis sphære aut minimus aut nullus refultus; urgens proinde ludenti, corporis celeriter inscendendi necessitas, excipienda pilæ major industria, parque remittendæ ejusdem difficultas. Siæ technis & dolo non luditur. Artis & unum oculis & corporis etiàm conversione ac situ, locum affectare, & mutatâ subito docilis manûs directione, alium impetere. Sic ictu deluditur hostis insperato. Ad eam, quam attingere velle te simulasti, sphæristerii partem ruit celer, fugientem verò aliorum dùm videt pilam, & insequi studet, sese subito summoque nifu recolligit, indè rediturus, quò eum error egerat præcipitem. Ad ille par perij referet, dolumque dolo vicissim compensabit. Fraudis memor hostis, in eum quem mox deserueris locum, sphæram mittet, quam tu non nisi veloci poplitum auxilio, anhelusque attingas. Quid plura? in eo singularis certaminis genere totus fere, nec sine voluptate laborat homo. Exercentur intuitu oculi, impellendo brachia, manus stringendo, vociferatione & crebrâ respiratione pulmones, multiplici inflexione lumbi femora tibiæ & pedes curlu, ipsaque mens, dùm versat dolos, ratiocinatione.

I V.

SANITATI servandæ convenire exercitium nemo non fatetur. Illud quantæ sit in firmando corpore utilitatis, ipsa docet natura, quæ infantibus, & pueris tantam indidit, pro ratione ætatis ad motum propensionem. Naturâ duce, currunt, saltant, colluctantur, lascivientes illi naturæ Palæstritæ. An non idem in junioribus quibuscumque animalibus observare est? Certo sanè indicio, motum esse corpori fovendo & roborando maximè idoneum ac necessarium. Sin minus, novercam ageret non matrem natura optima quæ nos ad exercitationis ferè continuæ laborem eâ præsertim ætate impelleret, quâ loquenti illi soli, libentes auscultamus. Eatendū sanum est corpus, quatenus à Plethorâ immune. Plethoram imminuit exercitatio. Facilis est, & in promptu consequentia. Labore muscoli in validiores cientur motus. Ab iis vasa sanguinem deferentia fortius premuntur & sæpius. Indè sequitur liquorum corporis major tritus. Quò illa subiguntur exactius, eò secretionibus ipsisque nutritioni aptiora exadunt. Nec sunt hæc, verba vocesque tantum. A labore etiàm duro

corpus uberius nutritur. Dubitas? Experientiam consule, & ipsis saltem crede oculis. Quam proportionem pars qualibet corporis exercetur & laborat, eam vires acquirere illam videbis. Quam lata sunt Remigibus pectora! Quales ostentant humeros Bajuli, quos dorso lumborumque habent musculos! Cantoribus quale pulmonum robur, quæ vox Stentorea! Quam lacertosa sunt crura & femora Leticariis! Quam invicta demum, Pila ludere solitis pugni firmitudo! Hæc omnia quid præstat? Labor, exercitium. Quæ quidem quâ ratione; novi & uberius pabuli accessione corpus roborant, eadem eliminandis residuis à nutritione succis, id est, fovendæ *Perspirationi* inserviunt. *Rheumatismum* facit serum mordax in membranas musculosque delapsum. Extrâ cancellos errare gestienti sero favet sanguinis spissioris & idcirco tardioris, mora in vasis capillaribus. Hanc sequitur, non aliter ac in lacte concrefcente, feri acrioris, à coeuntibus simul aliis sanguinis partibus expressio & expulsio. Sic solitis vasis exterminatus, in viis invitisque partibus sese insinuat acer Ichor, ingratus hospes, triste relicturus extortæ hospitalitatis pretium. Quis sanæ mentis non sentit, illum *Rheumatismi* recidivæ minus futurum obnoxium, qui pessimi morbi causæ prospicere noverit, eam conciliando vasorum fibræ firmitatem, quæ par sit attenuando sanguini. Unde liquorum corporis fluiditas major, faciliorque proinde eorumdem per cutis spiracula exhalatio; Quod à pilæ exercitio contingere nullus non favebitur.

V.

PESSIME de *Rheumatismi* causâ ille judicat qui caput incusat. Delirantibus aliis partibus, insens alia damnatur. At in capite non ratò incipit, qui ad alias partes derivatur deinceps morbus. Indè illius mores inferas, non causam. Ventriculus imbecillior, aut malè morata, quæ alimentorum coctioni inserviunt, viscera causam huic morbo præbent. Fateamur, sed remotam, nec nisi conspirantibus, partium, *transpirationis* materię præparandæ & eliminandæ dicatarum, debilitate aut erroribus efficacem. Nec destruendi, quàm extruimus, morbi ænologia, duce Avicennâ, obijcias status esse *Rheumatismi* parentes. Illud quidem vel quamdam speciem videtur præ se ferre morbi quæ materię inconstantia & mobilitate tulcrit. Quid enim aër mobilis? Quid subitis loci mutationibus obnoxium magis? Sed ex aëris facili mobilitate, sequitur difficilior ejusdem intrâ vasorum, poris ubique & in liquis partium, tubulæ incarcerationio. Sic alienè in humano corpore, maxime in abdominis tortuosis anfractibus regnat *Eolus*. Ibi ventorum patria, ibi flatuum frequentiores procellæ. Labor est sat durus, inquiet, Sphæromachia. Ita est, sed inasuetus. Ufu sit levior, exercitior vix fatigat, imò sine lassitudine oblectat. Aliundè verò, est modus in rebus. Non feret bovem qui tulit vitulum. At instabis, ut quid illud præcavendo *Rheumatismo* adhibere, à quo sæpissimè idem morbus desumit originem? Æstare, etiam immoto corpore & quieto vel lenior aura Zephyri lassitudines inducit & *Rheumatismum*; quantò magis, ubi à violentiore exercitio corpus incaluerit. Nec illud diffitemur. Zephyrum tamen idcirco aut exercitium ne crimineris. Hoc ubi contingit, solus ille culpandus est qui sudoribus, aliundè salubribus, cum disfluat, non novit sibi à frigore aëris præcavere. Hunc in finem familiaris est Pila ludentibus cautio quædam, quam omisisse credas piaculum. Solent illi, finito certamine, cubiculum celeres ascendere, foco sese admove, & citò depositis sudore madentibus ponderosisque indusiis, fricari. Illud boni frictions conferunt, quod siccis calidisque linteis sudor accuratè detergetur; undè minor frigidioris aëris tormido; & si quid fortè, à violento sanguinis motu, succi crassioris minimorum vasorum tubulis hæserit, illud repetitæ eorumdem pressu foras propellatur, undè exhalandis humoribus nullus obex, & viæ patentiores.

Ergò à *Rheumatismo* recreatis Pila, prophylacticum.

Proponebat Parisiis PETRUS PUJO, Parisinus, Nosocomiorum Militarium, Regis Exercituum in Normanniâ Medicus, Doctör Medicus Remensis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1781.

AD OCTAVAM AD MERIDIEM,

Typis QUILLAU, Cæsariz. & Facultatis Med. Typograph. 1781.